

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
ELHÚNYT TAGJAI FÖLÖTT TARTOTT
EMLÉKBESZÉDEK
SZERKESZTI A FŐTITKÁR

XVII. KÖTET. — 2. SZÁM.

BÁRÓ
KORÁNYI FRIGYES
LEV. TAG
EMLÉKEZETE

JENDRÁSSIK ERNŐ
L. TAGTÓL

(FELOLVASTA A MAGY. TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1914. ÉVI NOVEMBER HÓ 23-ÁN TARTOTT ÜLÉSÉN)

ARCZKÉPPEL

Ára 30 fillér

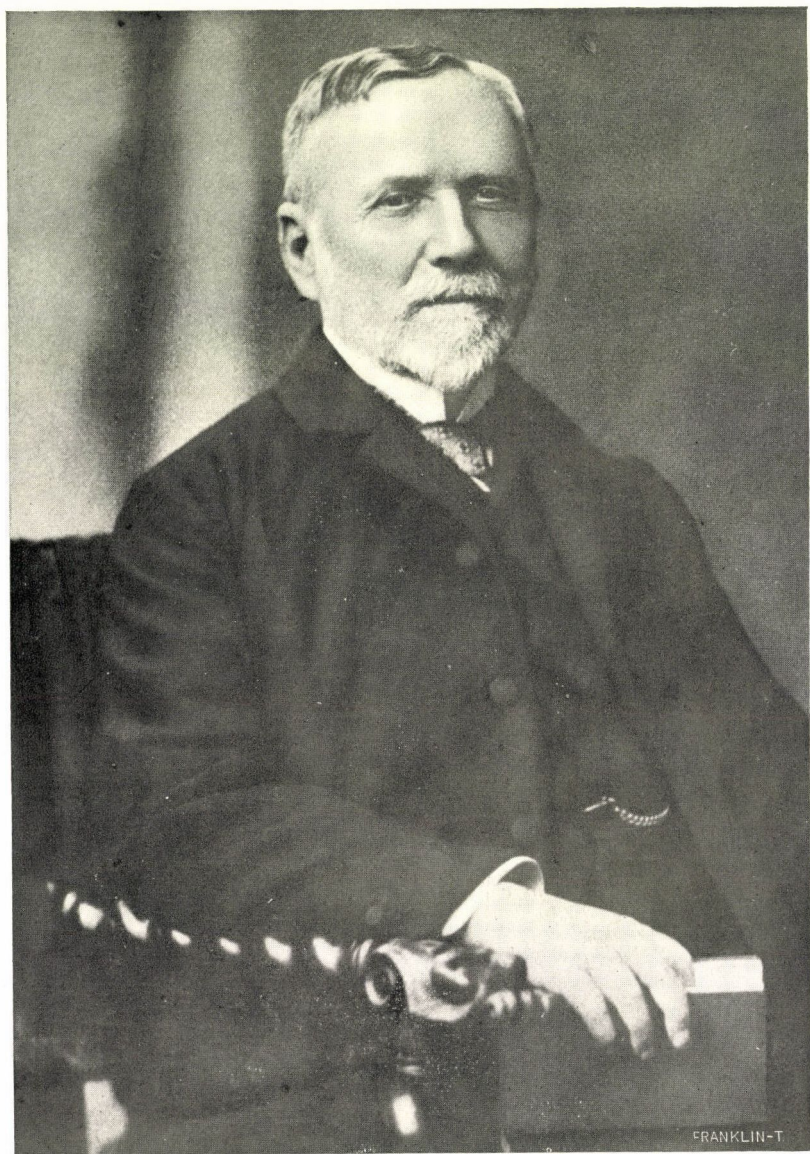
BUDAPEST
KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1914

EMLÉKBESZÉDEK

A M. T. AKADÉMIA ELHÚNYT TAGJAIRÓL.

I. kötet.	I. Korponay János l. t.-ről. <i>Kápolnai Pauer István</i> l. tagtól	— K 20 f.
	II. Suhayda János lev. tagról. Dr. <i>Konek Sándor</i> r. tagtól	— > 20 >
	III. Morócz István lev. tagról. <i>Galgóczy Károly</i> lev. tagtól	— > 20 >
	IV. Révész Imre l. tagról. <i>Ballagi Mór</i> r. tagtól	— > 40 >
	V. Broca Pál külső tagról. <i>Lenhossek József</i> r. tagtól	— > 60 >
	VI. Asbóth Lajos lev. tagról. <i>Kápolnai Pauer István</i> lev. tagtól	— > 20 >
	VII. Ami Boué külső tagról. Dr. <i>Szabó József</i> r. tagtól	— > 20 >
	VIII. Fabritius Károly lev. tagról. <i>Kozma Ferencz</i> lev. tagtól	— > 80 >
	IX. Jerney János emlékezete. <i>Gyárfás István</i> lev. tagtól	— > 40 >
	X. Mihályi Károly lev. tagról. <i>Domanovszky Endre</i> lev. tagtól	— > 20 >
II. kötet.	I. Molnár Aladár levelező tagról. <i>Tanárky Gedeon</i> l. tagtól	— > 40 >
	II. Árkosi Benkő Dániel lev. tagról. <i>Galgóczy Károly</i> lev. tagtól	— > 20 >
	III. Mailáth Gy. emlékezete. Gr. <i>Szécsen Antal</i> t. tagtól	— > 20 >
	IV. Charles Róbert Darwin k. tagról. <i>Margó Tivadar</i> r. tagtól	— > 80 >
	V. Wöhler Frigyes k. tagról. <i>Nendtrich Károly</i> l. tagtól	— > 20 >
	VI. Érkövy Adolf l. tagról. <i>Galgóczy Károly</i> l. tagtól	— > 20 >
	VII. Zsivora György l. tagról. <i>Tóth Lőrincz</i> rendes tagtól	— > 40 >
	VIII. Fenzl Ede k. tagról. Dr. <i>Haynald Lajos</i> igazg. és t. tagtól	— > 60 >
	IX. Sainte-Claire Deville Henrik k. t.-ről. <i>Than Károly</i> r. tagtól	— > 60 >
	X. Mignet Ferencz k. tagról. <i>Trefort Agoston</i> igazg. tagtól	— > 20 >
III. kötet.	I. Tarczy Lajos rendes tagról. <i>Török József</i> r. tagtól	— > 20 >
	II. Thiers Lajos Adolf k. tagról. <i>Trefort Agoston</i> t. tagtól	— > 20 >
	III. Lönnrot I. k. tagról. <i>Hunfalvy Pál</i> r. tagtól	— > 40 >
	IV. Baintner János l. tagról. <i>Apáthy István</i> r. tagtól	— > 20 >
	V. Guizot Ferencz k. tagról. <i>Trefort Agoston</i> t. tagtól	— > 20 >
	VI. Horváth Cyrill tiszt. tagról. Dr. <i>Pauer Imre</i> r. tagtól	— > 20 >
	VII. Davis József Bernát k. tagról. <i>Lenhossek József</i> rendes tagtól	— > 40 >
	VIII. Vandrák A. lev. tagról. <i>Vécsey Tamás</i> lev. tagtól	— > 40 >
	IX. Konek Sándor r. tagról. <i>Kautz Gyula</i> r. tagtól	— > 20 >
	X. Kruesz Krizosztom t. tagról. <i>Hollósy Jusztinián</i> lev. tagtól	— > 40 >
IV. kötet.	I. Zsoldos Ign. r. tagról. <i>Tóth Lőrincz</i> r. tagtól	— > 60 >
	II. Benfey Tivadar k. tagról. <i>Budenz József</i> r. tagtól	— > 20 >
	III. Frankenburg Adolf l. tagról. <i>Vadnai Károly</i> l. tagtól	— > 40 >
	IV. Tárkányi Béla József t. tagról. <i>Szvorényi József</i> t. tagtól	— > 60 >
	V. Dr. Henle Jakab k. tagról. Dr. <i>Mihalkovics Géza</i> r. tagtól	— > 20 >
	VI. Pompéry János l. tagról. <i>Joannovics György</i> t. tagtól	— > 20 >
	VII. Gyárfás István l. tagról. <i>Szilágyi Sándor</i> r. tagtól	— > 20 >
	VIII. Kovács Pál lev. tagról. <i>Vadnai Károly</i> r. tagtól	— > 20 >
	IX. Ladányi Gedeon l. tagról. <i>Szabó Károly</i> r. tagtól	— > 20 >
	X. Korizmiés László t. tagról. <i>Galgóczy Károly</i> lev. tagtól	— > 20 >
V. kötet.	I. Fábian Gábor rendes tagról. <i>Zichy Antal</i> t. tagtól	— > 20 >
	II. Tanárky Gedeon lev. tagról. <i>Tóth Lőrincz</i> r. tagtól	— > 80 >
	III. Dr. Zlamál Vilmos lev. tagról. <i>Galgóczy Károly</i> lev. tagtól	— > 20 >
	IV. Fleischer Leberecht Henrik k. t.-ről. <i>Goldziher Ign.</i> l. tagtól	— > 60 >
	V. Hornyik János lev. tagról. <i>Szilágyi Sándor</i> r. tagtól	— > 40 >
	VI. Reichard Henrik Vilmos k. tagról. <i>Kanitz Ágost</i> lev. tagtól	— > 40 >
	VII. Boissier Péter Edmund k. tagról. Dr. <i>Haynald Lajos</i> t. tagtól	— > 40 >
	VIII. Greguss Ágost rendes tagról. <i>Bánóczy József</i> l. tagtól	— > 40 >
	IX. Grote Artur külső tagról. Dr. <i>Duka Tivadar</i> l. tagtól	— > 20 >
	X. Rózsay József t. tagról. Dr. <i>Batizfalvy Sámuel</i> l. tagtól	— > 40 >
VI. kötet.	I. Petzval Ottó r. tagról. <i>Kondor Gusztáv</i> l. tagtól	— > 20 >
	II. Ökröss Bálint lev. tagról. <i>Tóth Lőrincz</i> r. tagtól	— > 40 >
	III. Hunfalvy János r. tagról. <i>Keleti Károly</i> r. tagtól	— > 60 >
	IV. Tóth Ágoston lev. tagról. <i>Hollán Ernő</i> t. tagtól	— > 40 >
	V. Oppolzer Tivadar külső tagról. <i>Konkoly Miklós</i> tiszt. tagtól	— > 30 >
	VI. Paúr Iván lev. tagról. <i>Hampel József</i> l. tagtól	— > 50 >
	VII. Pauer János l. tagról. Dr. <i>Czobor Béla</i> l. tagtól	— 1 > 20 >
	VIII. Heer Oszvald külső tagról. <i>Klein Gyula</i> l. tagtól	— > 80 >
	IX. Balogh Kálmán r. tagról. <i>Högyes Endre</i> r. tagtól	— 1 > 20 >
	X. Pott Frigyes Ágoston k. tagról. <i>Pecz Vilmos</i> l. tagtól	— > 40 >
	XI. Danielik János t. tagról. <i>Szvorényi József</i> t. tagtól	— > 60 >

Koranyi Frigyes

BÁRÓ KORÁNYI FRIGYES L. T. EMLÉKEZETE

JENDRÁSSIK ERNŐ 1. tagtól.

(Felolvasta a M. T. Akadémia 1914 november 23-án tartott ülésén.)

Igen tisztelt Akadémia !

Életünk jelen drámai időszakában, napról-napra változó aggodalmaink közepette kétség fogott el, vajjon ezen emlékbeszéd megtartására helyes időpontot választottam-e? De ki tudja, mit hoz ránk a jövő? Az is bizonyos, ha reményeink mind teljesülnek is, annyi tenni való, annyi pótolni való feladatunk lesz, a míg a civilizált életnek régi, megszokott, talán ezelőtt nem is eléggé megbecsült ideje vissza fog kerülni. De *Korányi* elég nagy férfiú volt ahhoz, hogy bármily időszakban újra meg újra felleveníthessük emlékét. Sajnálom, hogy írói képességem nincsen arányban azzal a tisztelettel, a melylyel emlékének áldozni szeretnék. Elhunyt tagtársunk érdemeit már oly sok testület és hivatott szónok örökítette meg méltó módon, hogy emlékezetének hű tükre mindenkorra biztosítva van. Ma szerencsésnek érzem magam, hogy Akadémiánk nevében fonhatok babért nemes élete emlékének.

Korányi Frigyes élete hazánk újabbkori fejlődésének legérdekesebb idejében folyt le, életének legnagyobb jelentőségét pedig az adta meg, hogy egyéni tulajdonságai éppen ezen időszakra voltak értékesek. Nem egyedül jutott neki a vezetőszerp, sőt annak a körnek, a mely hazánk orvostudományának megalapítása, terjesztése s kifejlesztése körül oly nagy érdemeket szerzett, ő, már koránál fogva is, csak mint társ munkása szere-

pellhetett, de mert fiatalabb volt a többinél s mert szívós természete hosszú életűvé tette: ő maradt meg legtovább és soká egyedül e nagy férfiak társaságából. Ez a körülmény életfeladatává tette, hogy a nagy tradíciót, ama nagy férfiak gondolkozását, törekvéseit, szellemi testamentumát az újabb generációra átvigye. E nagy feladat teljesítésében nyilvánult meg *Korányi* Frigyes valódi talentuma s az ő dicsősége, hogy e hivatásnak senki jobban meg nem felelhetett volna.

Vannak nagy emberek, a kik megelőzik századukat, de kortársaik előtt érthetetlenek maradnak; ezek közé tartoznak, a kiknek rendszerint csak az utókor adózik elismeréssel, a komoly tudósok és művészek igen nagy része, mert az az ő szerencsétlenségük, hogy meg kell várniok, a míg valaki, legtöbbször csak egy következő generációban megérthetővé teszi az ő szellemük szülöttjeit. De komolyan lehet vitatkozni azon, hogy nem egyenrangú művészet-e az előadó, a kommentátor, az ismeretterjesztő művészete, a mely nemcsak megérzi, megérti a nagy műveket, hanem megérthetővé, gyümölcsöztetővé is tudja azokat tenni. Ilyen feladata volt *Korányinak*, a mikor elmaradott orvosi kulturánkat kellett a szomszédos külföld szintjére emelni, e mellett meg kellett küzdenie a kis tehetségűek örökös ellenző, lekicsinylő szellemével, a melylyel azok az egyéni érdeket nem tudják és akkor sem tudták a közérdeknek alárendelni.

Korányi Frigyesben a szervező képesség, a fáradhatatlan, törekvésében bizó, optimista ügyszeretet párosulva voltak a fényes és meggyőző szónoki képességgel. Ezek adták kezébe az áldásthozó fegyvert, a melylyel sikeresen állhatott a kultúra érdekében a küzdőtérre.

De minden ember élete szorosan összefügg ama korrall, a melyben született és működött. Hogy megértsük, mely munkát teljesített e nagy tiszteletben élt férfiú, ismernünk kell ama körülményeket, a melyek között munkássága lefolyt.

Korányi Frigyes született 1828. decz. 20-án Nagy-Kállón, Szabolcsmegyében. Atyja, *Korányi* Sebald, a ki maga is 85 évet élt, voltaképpen kirurgus volt, de az Orvosi Hetilapban megjelent cikkei tanuskodnak arról, hogy igen jeles tanultsággal bírhatott, komoly és nagy műveltséget feltételező kérdésekről

írt jeles értekezéseket¹⁾ s tiszta, világos fogalmazása, önálló gondolkozása, sőt fiának gondolatmenetével igen rokon következtetése ezen dolgozatokból kitűnik.

Korányi elődei nem régen azelőtt kerültek Szabolcsba s akkor bizonyos körülmények és egyéni jeles tulajdonságok révén a legkiválóbb körökbe csakhamar bejutottak s többen közülök később előkelő társadalmi helyzetet nyertek el. *Korányi* Frigyes szüleinek legidősebb gyermeke volt s mindenképpen élvezhette a kellemes, jómódú otthont és e mellett a leggondosabb nevelést. Ezek a körülmények kétségtelenül nagy befolyással voltak sorsára is, de még inkább az, hogy a családnak jó tulajdonságai fokozott mértékben öröklődtek át reá, a finom modor, a mások megbecsülése, az egyéni szerénység, munkabírási, kitartó törekvés a kitűzött cél felé: egyaránt közbecsültté tették s pályáján érvényesülését előmozdították. Ezek a tulajdonságok képesítették őt egész életében nagyobb szabású társadalmi actióira is. Már gimnázista idejében szerették társai s ha ünnepi szónokra volt szükség: benne állapotodott meg a közbizalom.

A mikor *Korányi* Frigyes orvostanulónak a pesti egyetemre jött, a tanítás nyelve még német volt, a bonczolástant *Csausz*, az élettant *Schordann* adta elő. A belklinika igazgatójaként *Sauer*, a sebészeti tanszéken pedig már *Balassa* működött. A gyakorlati tanítás ez időben, főként a theoretikai tudományokban, igen szegényes volt. Az élettanban a tanulók soha kísérletet nem láttak, tudományos módszertanról nem hallottak, a tünetmények okozatos összefüggését demonstrálva nem látták. Ennek az időnek legkiválóbb tanárai: *Sauer* és *Balassa* tudományuk teljes birtokában voltak, e mellett azonban *Balassa* önálló búvárkodó szellem is volt s egyben nagy általános műveltségével s a jó iránt való lelkesedésével nagyon támogatta és előmozdította az orvosi kar fejlődésének menetét. *Korányi* Frigyes már hallgató korában magára hívta e nagy férfiú figyelmét s ez további életére jelentékeny hatással volt.

Korányi Frigyeset azonban hallgató társai is csakhamar meg-

¹⁾ Torlódás, izgatottság, lob. Orv. Hetilap 1860. Az akaratképesség önállósága és a beszámítás. Függelék az akaratképesség és a beszámításról szóló közleményhez. Orv. Hetilap 1861.

becsülték, szónoki képessége pedig őt az egyetemen is társai vezérévé jelölte. Jelentkezett is nemsokára az alkalom arra, hogy az ifjúság nevében actióba lépjen. Negyedéves orvostanhallgató volt, a mikor — a mint ő maga memoirjaiban élénken ecseteli, — a forradalom kitört. Már az ezt megelőző időben a nagy események kezdtek kibontakozni: az ifjúsági összejöveteleken szabadelvű eszmékről volt szó, társaságokban olvasták a szabadabban gondolkozó francia szerzők műveit, mind nagyobb érdeklődéssel vették a külföldről ide származó híreket. A mi közönségünket is megszállta az új gondolatok ihlete, de egyben úgy érezte a nemzet, hogy ezen népszabadító eszméket a mi viszonyaink között még szélesebb körre kell kiterjeszteni s hogy minden felszabadítás első sorban az ország felszabadításával, függetlenné tételével van egybeforrv. A magyar forradalom nem csak az egyén érdekének kivívására törekedett, sőt legerősebben a közérdek, a hazaszeregettet lelkesítette népünket. Ez az érzés már általánossá vált, mégis nem kis mértékben meglepetésszerűen hatott, a mikor 1848 márcz. 15-én *Petőfi Sándor Jókai és Irányi* társaságában az egyetemen elszavalta a Talpra magyar-t. Előbb a központi egyetemen, majd féltíz óra tájban, a mikor éppen *Balassa* kezdte meg az előadását: az orvosi épület udvarán (a régi hatvani- és újvilág-utca sarkán) szavalt nagy költőnk. *Korányi* Frigyes emlékezetébe mélyen bevésődött e jelenet, feljegyzéseiben e történelmi eseményt a következő szavakkal adja elő: »Iskolatársaimmal a sebészeti tanteremben éppen gyülekeztünk *Balassa* előadására, a mikor az udvarról előbb csendesebb, majd hangos beszéd hallatszott. Néhányan kimentek a folyosóra s visszatérve hangosan kiáltották, hogy *Petőfi* szaval. *Balassa* megszakította előadását: — Uraim, így szólt, nagy mozgalom küszöbén állunk. Tartsák meg nyugalmaikat és higgadtságukat. Ezzel elhagyta a tantermet, s mi leszaladtunk az udvarra. Az orvostanhallgatóktól körülvéve, asztalról szavalta *Petőfi* a Talpra magyar-t. Arcza ma is előttem áll, a mint halásápadtan, inkább elnyomott hangon s időnkint csak egyes szavaknál válva hangosabbá, szavalta a *Felhívást*. Mi eleinte némán állottunk körülötte, csak a mikor hangjának pathosa fokozódott, kezdett zúgni az éljen.«

Az események aztán gyorsan fejlődtek tovább. A pozsonyi országgyűlésre küldöttséget menesztettek, az ifjúság képviselőt-

ben *Vasváry* Pál (a ki a szabadságharcban lelte korai halálát), *Meixner* János és *Korányi* Frigyes voltak a megbizottak. Hajón utaztak Pozsonyba s *Korányi* a hajón találkozott tanárával, *Balassával*, a ki az egyetem küldötte volt. Május elején pedig ugyancsak küldöttséggel ment *Korányi* Frigyes Kolozsvárra, az unió érdekében végzett demonstráláshoz. Ezek a kiküldetések jelzik, hogy *Korányi* már akkor érvényesülni tudott s társaiban bizalmat keltett. A szabadságharcz mind erősebb részvételre kényszerítette. Eleinte Szabolcs vármegye önkéntes csapatjának orvosaként működött. A mikor Pesten átutaztak, *Lamberg* gróf megölése izgatta az embereket, másnapon Duna-Adonyban meglátta *Görgeyt*, estére pedig tanuja volt *Zichy* Ödön gróf felakasztásának. E rémes jelenetek nagy hatással voltak rá; pár nap múlva csapatával a Dráva partján ágyútűzbe kerültek, majd késő ősziig folyton a horvát csapatokat tartották vissza. Ekkor történt olyan eset, a mely *Korányi* Frigyes jellemére rendkívül tanulságos. Egy alkalommal *Perczel* tábornok és a szabolcsi tisztek között, félreértett rendelet miatt szóváltás támadt s a szabolcsiak el akarták hagyni a harcsteret. Az izgatott helyzetben a tábornok előtt *Korányi* Frigyes, a ki még alig volt 20 éves s voltaképp a tisztkarhoz sem tartozott, mint oly sokszor későbbi életében, okos és nyugodt beszéddel elsimította a kedélyek hullámlását. *Perczel* tábornok a tisztekkel eleinte nem akart megbékülni, ezek már leoldották kardjukat s már-már súlyos következményű egyenetlenség támadt volna, de a fiatal orvosjelölt beszéde olyan hatással volt valamennyi jelenlevőre és a tábornokra is, hogy a jelenet általános kibéküléssel s a félreértés kimagyarázásával rendbe jött. *Korányi* ezért a tábornoktól elismerő nyilatkozatot kapott. *Korányinak* még egy ilyen veszedelmes békítő akcióban volt váratlan sikere. A szabadságharcz után való elnyomatás idején történt, hogy *Balassát* is elfogták s ekkor a hallgatók *Korányival* mint szónokkal bizottságot küldöttek a hirhedt s félelmetes hatalmú *Prottmann* rendőrfőnök elé, kérve *Balassa* szabadonbocsátását. És *Korányi* szavai itt is csillapítóan hatottak, s *Prottmann* maga is kíváncsnak jelezte *Balassa* felmentését. Ez mégis csak két hónappal később teljesedett. E két jelenet szebben jellemzi *Korányi* egyéniségét, befolyását kortársaira, mint bármely fejtegetés. Nemsokára a *Perczel* tábornokkal való

jelenet után *Korányi* Pestre rendelték a *Balassa* vezetése alatt álló honvédkórházba, majd a mikor Windischgrätz fenyegette Pestet, megbízatásban lokomotivon utazott Szolnokra 1849 január elsején. Innen aztán nemsokára szüleihez került vissza Nagyállóra. Azonban nem maradt sokáig otthon, *Görgey* Budát ostrommal bevette s *Korányi* ismét felkerült *Balassa* mellé, majd pedig, alig negyedik évét végzett orvostanhallgató létére, a 104. zászlóalj főorvosává nevezték ki. Ezen működésében maradt meg a szabadságharcz további idejében, a csapatokkal bejárta az ország déli részét, résztvett a szőregi, a temesvári ütközetekben s Lugoson értesült a katasztrófáról. Csak nagy bajjal tudott innen Aradon át szüleihez hazamenekülni.

Úgy látszott ekkor, hogy életfolyása ismét a rendes mederbe kerül, s valóban, tanulmányaihoz visszatérve, 1851-ben a pesti egyetemen orvos- és sebészdoktorrá promoveálták. Telve továbbtanulásának vágyával s kétségtelenül *Balassa* példáján és a háborúban végzett sebészi gyógyításain lelkesülve : munkakedvét a sebészet irányában érezte és sikerült elérnie, hogy még ugyanabban az évben *Schuh* tanár bécsi klinikáján műtőnövédkké választották. A milyen nagy volt azonban tanulási kedve s az a reménye, hogy a nagyhírű tanár keze alatt jövője ambíciójának megfelelően fog alakulni : oly nagy volt csalódása is, a mikor csakhamar a rendőrség a szabadságharcz idején való szereplése s néhány különben ártatlan levele miatt Bécsből és Pestről kitiltotta, sőt egyidőre szülővárosába kényszerítette. Az akkori rendőri hatalomnak ez az intézkedése egészen más irányba terelte *Korányi* életét, de voltaképpen inkább hasznára szolgált ez, mint kárára. Ezen kitiltás nélkül *Korányi* sebész lett volna, azonban minden jel arra vall, hogy talentuma őt inkább a belorvostan terére szánta. Ezt persze a végzetes időben senki sem láthatta előre, s elgondolható, hogy milyen végtelen kétségbeesés fogta el *Korányit*, a ki e megrázkódtatás alatt megbetegedett, majd arra gondolt, hogy kivándorol az országból ; lassankint azonban felülkerekedett egészséges életösztone, s elszigetelt új lakóhelyén, Nagyállón, iparkodott régi baráti körében újakat is találni s a kikkel személyesen nem jöhetett össze : azokkal állandóan levelezésben maradt. Időről-időre a külföldre is ellátogatott, Prágában, Münchenben, majd Párisban és Londonban járt s

kiváló társadalmi képességeivel mindenütt új barátokat szerzett és e mellett tapasztalati körét tágította.

Ezen időtájt, 1857-ben, *Markusovszky* bízva *Balassa*, *Lumnitzer*, *Hirschler* és mások közreműködésében, megindította az Orvosi Hetilapot. *Korányi* Frigyes csakhamar csatlakozott a munkatársakhoz s ezen folyóirat hasábjain jelentek meg első közleményei.

Korányi Frigyes orvosi működését nemcsak szülővárosában becsülték meg, orvosi gyakorlata csakhamar nagy körben terjedt el, a szomszédos vármegyékbe is elhívták nagy betegekhez. Szabad idejét vasszorgalommal önképzésre használta fel, ámbár e tekintetben igen szerény eszközökkel kellett beérnie. Társadalmi összeköttetéseivel, de mégis nagy fáradsággal, egy inséges járvány alkalmával sikerült kisebb kórházat létesítenie, a melynek vezető orvosa lett. E kórházból alakult ki később a megyei kórház. Végre 12 évi vidéki gyakorlóorvosi működés után visszavonták befolyásos betegek közbenjárására a kitiltó rendeletet s *Korányi* Frigyes Pestre költözött. Itt eleinte elég sok nehézséggel kellett megküzdenie. Az egyetemen docenturáért folyamodott; először a mellkasi szervek betegségeiből óhajtott a venia legendit, ezzel a kérésével azonban elutasították, mert ebből a körből már volt képesített magántanár s így végül 1864/5-ben az idegkórtanból nyert magántanári képesítést. Ugyanekkor a fővárosi hagymáz-osztály, majd az idegbajos fiókosztály rendelőorvosa lett, 1866-ban a ludoviceumi kolera-osztály főorvosává nevezték ki.

1865/6-ban megürült a sebészek számára rendelt belorvosi tanszék. Nagy küzdelem folyt ezért s *Balassa* *Korányi* érdekében a helytartótanács, majd más politikai befolyásos férfiak segítségét használta fel s így is csak hatásos protectionnak köszönhetette *Korányi*, hogy ezt a tanszéket elnyerte. Ezzel új tér nyílt meg előtte, helyesebben mondva ekkor megtalálta azt, a mit keresett, a mire erőt, képességet érzett magában s a mire ambíciója elejétől fogva buzdította.

A kezdet így is szerény volt, mert 1873-ig a klinikán csak az igen hiányos előtanultságú sebészhallgatók nyertek oktatást; a jelzett időtől kezdve azonban a sebészi tanfolyam megszűnt s *Korányi* klinikája mint a II. sz. belorvosi klinika, parallel tan-

székké alakult. A kezdet nehézségeit nagy mértékben fokozta a klinika mostoha elhelyezése az újvilág-utcái (Simmelweiss-u.) kolostor épületében. Már évek óta sürgette az orvosi kar a helyzet javítását, de *Korányi* ékes szavára és tollára volt szükség, hogy a mértékadó körökben az elhatározást megérlelje. Ennek köszönhető, hogy 1880-ban a klinika új palotájába átköltöztetett. Mennyi gondnal és körültekintéssel vezette *Korányi* ez építkezést! Mindenekelőtt külföldön megtekintette a hasonló intézeteket, a melyek azonban akkortájt sem voltak még valami nagyon mintaszerűek. *Korányi* iparkodott ez új intézetben minta gyógyító kórházat, tudományos vizsgálódásra alkalmas centrumot és minden eszközzel felszerelt tanítóhelyet létesíteni. Ezeket az elveket építési programjában részletesen kifejtette. Mindez az akkori időkhöz mérve igen jelesen sikerült is, talán még jobban sikerült volna, ha a tervező műépítész nem kötötte volna magát igen szigorú, szép, de a célnak nem megfelelő külformához. *Korányi* működésének első fázisa tehát 14 évig tartott, az új intézetben pedig még 28 évig dolgozott és tanított.

Milyen időszak volt ez! Jóformán mindent újra és újra kellett áttanulnia ő magának is s főképp gondolkozásának megszokott alapjait kellett átalakítania, hogy a tudomány haladásával lépést tartson. A theoretikai ismeretek mind jobban és jobban belekapcsolódtak a belorvostanba, a módszereket át kellett dolgozni az emberre, az eredményeket az ember szerveinek működésén kellett újból kipróbálni. Így rákényszerült a belorvostan arra, hogy a míg a theoretikai physiologia módszereit csak a békán, nyúlón s néha más állaton próbálta ki, a felismert tételek helyességét az emberre pedig csak hitelezte: mármost a klinikán az ember physiologiai viszonyait fürkészsze ki. De nem csak az élet-tani, a kórtani bűvárlat legnagyobb része is a belorvostan feladatává lett. A betegségek okozta elváltozások hatását a szervezetre valóban állatkísérletek egyedül nem állapíthatták meg. Így vált szükségessé aztán, hogy a belorvos a bakteriológiát az ember betegségeivel is vonatkozásba hozza, s mindezekben a disciplinákban nemcsak általános tájékozódást kellett a belorvostan tanárának elsajátítania, hanem elegendő gyakorlati ismeretre is szert kellett tennie, hogy a megfelelő vizsgálati irányzatnak klinikáján helyet és irányt adhasson. El lehet gondolni, milyen

munkát rótt mindez *Korányira* és kortársaira, a kik bizony mindezekről a módszerekről, azok eredményéről s azoknak az orvosi gondolkodás alapjaira való hatásáról egyetemi tanulmányaik folyamán mit sem hallottak. Csak az, a ki e nagy átalakulásokat megélte, bírja felfogni, hogy mekkora szellemi erő kellett ahhoz, hogy a megszokott philosopháló gondolkozásmódtól, az igaznak megszokott tételektől elpártoljunk, hogy belássuk a régi, azelőtt meggyőzőnek vélt okadatolás hiányosságát, téves voltát, s felismerjük az újban a helyeset, de megóvjuk magunkat annak túlzásaitól. Az ilyen új megismeréseket nem lehet egyszerűen tudásunk gyűjteményébe becsatolni, azért nem, mert nem ille- nek oda be, összeütköznek a már ott lévő nézetekkel. Minden új adatnak helyét csak úgy találhatjuk meg, ha azokat a régebbi adatokat, a melyek vele vonatkozásban vannak: megfelelően átalakítjuk. Hogy *Korányi* Frigyes mennyire tudta átérezni, átérteni s recipiálni az új eszméket, annak fényes jelét adta 1905-ben, tehát 77 éves korában, a mikor a belorvostan haladása czímén *Markusovszky-előadásait* mondotta. A belorvostan hala- dása valóban imponáló módon jutott e mesteri fejtegetésekben érvényre; de a míg a szerző idáig jutott, mindent sokszor újra kellett megtanulnia. Egy ízben *Korányi* kifejezést is adott ennek, mondván, hogy tanuló korában a hagymázt még mint ideglázat tanulta s legutoljára már a paratyphus A és B-ről tartott előadást.

A 12 évi vidéki gyakorlat nagyban hozzájárult ahhoz, hogy *Korányi* általános orvosi műveltsége széles alapra helyezkedjék s ez megóvta őt egész életében az egyoldalúság oly gyakori nagy hibájától. De ez a távol töltött hosszú időszak nem csekély mértékben növelte a klinikai működésének kezdeti nehézségeit. Ehhez járult tudományos nyelvünknek akkortájt még nagyon kiforratlan volta. Igaz, hogy a belorvostant már *Wagner* kezdette magyar nyelven tanítani: de *Korányi* nem volt *Wagner* tanítványa s gondolkozási irányuk is nagyon eltérő volt. Mindezek a nehézségeken azonban nagy szorgalmával s talentumával sikeresen küzdött meg. Nyelve mindig a nemes irodalmi szint- nek felelt meg, de néhány régi, vidékies szóhoz mindvégig hű maradt. Előadásai mindig előkelő, nyugodt, szabatos for- májúak voltak s a tételek logikai egymásutánját mesteri pontos- sággal tudta megtartani, tekintet nélkül a mellékkörülményekre.

Igy bizony gyakran megesett, hogy előadása a kiszabott időn tetemesen túl tartott. Előadása valóban azt a látszatot keltette, mintha előre teljesen megszerkesztette, szóról-szóra betanulta volna, e miatt talán nem volt annyira közvetlen, de imponált elegáns szó- és gondolatfűzésével. Előadásainak tartalma mindig a tudomány magaslatán maradt, a legújabb felvételeket, nézeteket igen érthetően ismertette, néha talán több jelentőséget tulajdonított bizonyos újonnan közölt állításoknak, mintsem azt a jövő kritikája megengedte volna. De ebben is az ő nagy optimizmusa tükröződött vissza, mindenkiről csak jót tételezett fel s — a közleményekről is. Az orvosegyesületben tartott előadásai valósággal ünnepként hatottak s igen nagy elismerésben részesültek.

Korányi tudományos munkásságának megítélése körül tekintetbe kell venni, hogy őt épp abban az időben, a mikor önálló búvárlatra adhatta volna magát: a politikai bosszú szellemi fejlődésének legértékesebb periódusára kis vidéki városba kényszerítette, a hol távol a nagyvilágtól, megfelelő kórháztól, tudományos intézettől, könyvtártól 12 évet kellett vesztelnie. Azután pedig hosszú időn át előadásainak kidolgozása, a klinika helyzetének javítására célzó sok időt rabló és sok gondot okozó elfoglaltság következett. *Korányi* e tekintetben ugyanolyan helyzetben volt, mint többi nagytehetségű kortársa, a kiknek az utókor nem lehet eléggé hálás azért, hogy a hazai tudományosságot a külföldivel egy szintre bírták hozni s nagy energiát felemésztő munkássággal a tudománynak megfelelő otthont teremtettek. Ez a kiváló társaság életfeladatának ismerte ezt a törekvést s a hosszú idők mulasztását valóban alig két évtized alatt kipótolta. Hogy e mellett nagyobb értékű tudományos munkásságra nem maradhatott sem elég idő, sem eléggé nyugalmas élet: azt, méltányos szemmel nézve a dolgokat, nagyon is beláthatjuk. Mindez azonban nem jelenti azt, mintha *Korányi* éppen nem végzett volna önálló tudományos kutatást, hiszen legutolsó műve is (a gerincoszlop kopogtatásáról szóló) egészen rendszeres, kísérletes, nagyon gondos tanulmány. Többi dolgozata leginkább klinikai megfigyelésből indult ki s aztán irodalmi adatok s nagy tapasztalatára épített gondolkozás alapján iparkodott a kérdésbe bemélyedni, vagy újabb álláspontot találni.

A dolog természetének felel meg, hogy az ilyen észleléseket a haladó idő később más és határozottabb formában világíthatja meg s *Korányi* gondolkozásában még megmaradt némi árnyalata a tanuló-korában nagyon elterjedt és megszokott philosopháló okfejtégetésnek is, a melynek hypothézisei néha kevesebb argumentummal is beérik, mint azt a szigorú természettudományban meg kell kívánnunk. De e tekintetben nem szabad elfelednünk, hogy az ő fiatalsága idején a belorvostan még édes keveset merített a theoretikai tudományok ismeretarából s még nagyon is a segédeszközök nélkül dolgozó empiria keretében maradt. Bizony szaporátlan munka volt ez, valóságos Lucza széke. Ezeknek a klinikai közléseknek azonban nem csekély didaktikai értékük volt, így a tudományos egyesületekben tartott előadásai mindig rendkívüli érdeklődést keltettek s nagyban hozzájárultak ezen egyesületek tudományos magaslatának emeléséhez. Ezek a közlemények csaknem az egész belorvostan területére kiterjednek, így idegbajos esetekről (agylues, zsábák, agyvízvár, féloldali bénulás, aphasia, ízlés, trigeminus érzéstelenség, környéki idegbénulások, idegesség, hangrészgörcs), mellkasi bajokról (emphysema, mellhártya-izzadmány, viszonylagos szívbíllentyű-elégtelenség, hörgőlob, tüdőűszök, tüdőlob, tüdővész), a hasi szervek betegségeiről (a lép helyzetváltoztatása, idült hashártyalob, bélrák, máj-echinococcus és gyógyítása, máj-lüktetés, vándorló vese), különféle fertőző bajokról, egyes szervek megbetegedéseiről és gyógyításáról (pajzsmirigy, elektrotherapia, jaborandi stb.) tárgyalnak. Ilyen nagyobb ismeretterjesztő közlései voltak továbbá az 1873-iki cholera-epidémia alkalmából tartott s nyomtatásban is megjelent előadásai, majd az influenzáról, a tuberkulózisról írt jeles cikkeket. Ugyanebbe a csoportba tartoznak az igen értékes értekezések, a melyeket nagy kézikönyvekbe dolgozott ki. Így *Kétly*-vel és *Bókay* Árpáddal együtt szerkesztette a hat kötetes *Belgyógyászati Kézikönyvet*, a melynek igen fontos fejezeteit (hasi hagymáz, lépfene, takonykór, Weil-betegség, bélélőldiek) nagy körültekintéssel és igen gazdag személyes tapasztalatai értékesítésével írta meg. Ezenkívül három nagy külföldi kézikönyv-vállalatnak volt munkatársa, ezek: *Pütha Billroth*: Handbuch der Chirurgie, a melyben a Milzbrand, Rotzkrankheit című fejezeteket írta meg, továbbá az A. *Eulen-*

burg: Real-Encyclopädie der gesamten Heilkunde, a melyben a Lungenatelectase, Lungenblutung, Lungenabscess, Lungenemphysem, Lungenentzündung, Lungengangrän, Lungenoedem, Lungeninfarct, Lungenschwindsucht című czikkelyek *Korányi* tollából eredtek s 2-ik kiadásban is megjelentek, végre *Nothnagel*: Specielle Pathologie und Therapie című nagy belorvos-tanában a Milzbrand és Rotzkrankheit-ről szóló fejezetek, mint alaposan átdolgozott új kiadásai a már említett sebészeti gyűjtőmunkába írt dolgozatainak az ő nevére és vele hazánk kultúrájára hoztak elismerést.

Mindezekhez a közlésekhez csatlakoznak alkalmi beszédei és czikkei, emlékbeszédei (*Wunderlich*, *Skoda*, *Balogh* Kálmán, *Markusovszky*), a melyek (több mint 20) szellemes, komoly és érdekes tartalmúak. Egyike a legérdekesebbeknek a *Markusovszky* nekrológja, hiszen ifjúságában nagyon sokat élt át e nagy férfiú életének eseményeiből. E beszéd minden sora élénken fejezi ki a közügyekért való nagy lelkesedését s egyszersmind lelkének nemes melegségét, a melylyel a baráttal jóban-rosszban együttérzett s a mikor arról szól, hogy a természet rendje a kiváló cultura-politikus egészségét kikezdte: költői szavakkal fejezte ki aggodalmát, majd bánatát a jeles férfiú halálán. Beszédeiben több alkalommal foglalkozott a közegészségügy életbevágó kérdéseivel, így azokban, a melyeket a főrendek házában mondott, továbbá, a melyeket a klinikák helyzetének javítása, a fertőző betegségek meggátlása s a tüdővész leküzdésére irányuló nagyszabású mozgalom érdekében bocsátott világgá. Beszédei közül külön fel kell említenem a legalaposabb természettudományi felfogást tanusító Rectori szónoklatát 1887-ből. Abban a díszes székben, a melybe évről-évre változó sorban oly különböző gondolatvilágú, egymást soha meg nem értő férfiak kerülnek, a mely székben elismert tudósok a nagy közönségnek évről-évre sokszor ugyanarról a dologról homlokegyenest ellenkező tanokat hirdetnek: *Korányi* Frigyes az emberi akarat szabadságáról beszélt. Ezen értekezésében határozottan determinista elvet vallott; végső meghatározásában az emberi akarat szerinte az emberi alaptulajdonságok és a környező társadalmi viszonyok egymásra való hatásának tükrözete. Igen jeles philosophiai ismeretkört, nagy jártasságot a világirodalomban s tiszta

logikai gondolatmenetet találunk ezen gyönyörűen megszerkesztett értekezésben. Érdekes, hogy ugyane tárgyról már atyja is értekezett az Orvosi Hetilap 1861-iki évfolyamában.

Akadémiánkban székfoglaló értekezésének tárgyát is klinikai észleléseiből merítette, s bár abban az időben igen hiányos metodika állott csak rendelkezésére: mégis érdekesen hívta fel a figyelmet az ezen tárgyról írt több közleményével a többszörös fertőzések együttes előfordulására. Itt említhetem meg, hogy Korányi egyike volt az elsőnek, a kik az Akadémia palotájára adakoztak.

Korányi tudományos munkáinak egyik legértékesebbje az az értekezés-sorozat, a melyet Markusovszky-előadások czímén tartott 1905-ben. Ezen előadások a belorvostan újabbkori haladásáról szóltak, de voltaképpen legnagyobb részt a bakteriológia és a serológia legmodernebb tételeivel, továbbá a physikai-chemiai módszerek szolgáltatta diagnosztikai eredményekkel foglalkoztak. Olyan tárgykör volt ez, a melylyel ő gyakorlatilag sohasem foglalkozott s a melynek megértése és előadása igen jelentékeny munkát szükségel s nem kevésbé lepte meg a hallgatóságot, a mikor *Korányi*, olyan korban, a melyben mások már régen nyugalomba vonultak, friss és fiatal szellemmel adott ezekről a szövődött dolgokról kimerítő és világos képet s összefüggésbe hozta a theoretikai bűvárlatok eredményét a klinikai adatokkal. És még ez sem volt utolsó szava tudományunkban, három évvel később, 80-ik életévében adta elő a már említett bűvárlatait a gerincoszlop kopogtatásának új vizsgálati módszeréről (a gerincoszlop kopogtatási hangjának diagnostikai értékéről és az ép és kóros vesék kikopogtatásának czélszerű módjáról és eredményeiről); oly rendszeres, széles alapon, nagy körültekintéssel végzett és fáradságos holttestkísérletekkel ellenőrzött vizsgálatok voltak ezek, a melyek becsületére váltak volna bármely fiatal bűvárnak, s az orvosi gyakorlat számára ezek bizonyos esetekben maradó becsű körjelzési vizsgálati módokat jelentenek.

E tudományos munkássághoz még csatlakozik tanítványainak az ő vezetésével készült irodalmi tevékenysége. Több mint 700 ilyen közlemény jelent meg klinikájáról; tanítványai sorában, mint legjelesebbek, *Bókay Árpád*, *Udránszky László* és

Korányi Sándor tűntek ki. Az első kettő csakhamar a theoretikai orvostan mezejére tért át: *Korányi* Sándor azonban a klinikai megfigyelést a theoretikai kutatással új és hálás módon kötötte össze s ezekből a physikai-chemiai módszerekkel való vizsgálatokból az emberi pathológiának igen nagy haszna került ki. *Korányi* Frigyes klinikájának ezek a vizsgálatok a legértékesebb közlései s méltán lehetett büszke ezekre a klinika igazgatója, a ki így saját fiának munkájában látta megvalósulni azt, a mit a kevésbbé szerencsés kezdet tőle megtagadott.

Korányi Frigyes sajátos talentuma a közéletben való érvényesülésre jelölte. Valóban nem egy alkalommal volt eredményes az ő szava, a mikor közegészségügyi kérdésekben megszólalt. De e tekintetben a legnagyobb eredményt a tüdővész ellen megindított mozgalmával érte el.

Hazánk szomorú tüdővész-statisztikája *Korányi* figyelmét már régen felhívta és sok alkalommal szólalt fel e kérdésről, eleinte csak egyetemi előadásain, majd a nagy nyilvánosság előtt is, s a mikor a Budapesten 1894-ben tartott nemzetközi hygiéniai kongresszuson *Leyden* berlini tanár a tüdővész szanatóriumi kezelésére és népszanatóriumok felállítására propagandát csinált, *Korányi* már bejelentette, hogy ez actiót hazánkban megkezdette s egy emberbaráttól e célra már jelentékenyebb összeget is szerzett. Ezentúl *Korányi* a napilapokban, a főrendek házában, Ő Felségénél, a főváros előjáróinál sok alkalommal járt el, mindenütt lelkesített és munkatársakat toborzott, pénzt gyűjtött, maga is bőven adakozott, ekképen 1897-ben a Szanatórium Egyesület megkezdhette munkáját s már 1898-ban a budakeszi erdőben a Szanatórium alapkövét letehatték s 1901 november havában megkezdődött a betegfelvétel. Ezek a számok nagyon egyszerűnek tüntetik fel a dolgot, de valójában igen nagy nehézségeket kellett leküzdeni s a szükségelt alap-tőke összegyűjtése *Korányi*-nak szerfelett nagy munkájába került. A mi viszonyaink között alig gondolható el, hogy ez másnak sikerült volna. *Korányi* azonban igen jól tudta, hogy a milyen végtelenül nagy áldás az egyes betegre e szanatórium, hazánk valamennyi ilyen betegének sorsát csak alig változtathatja meg. Ebben a tudatban nem is szűnt meg tovább küzdeni, főként tőkéket gyűjtött ingyenes helyek létesítésére, az

ápolónók nyugdíj alapjára, majd iparkodott a Szanatórium Egyesület működését szélesebb alapra helyezni, vezette a dispensaire intézmény létesítését, előmozdította a vidéki szanatóriumok alapítását. A nyilvánosság előtt több mint 13 beszéd ad hírt fáradozásairól, de ezek csak ünnepi alkalmak voltak, valamely nagy kitartással elért eredmény kapesán mint egy nagy háborúban diadalmas csaták után. Légió azoknak a száma, a kik ezen áldásos működés nyomán visszanyerték egészségüket, életüket s ismét a társadalom munkás tagjai lehettek. *Korányi* még megérte, hogy kezdeményezése folytán az országban három nagy népszanatórium létesült, továbbá 37 tuberkulózis ellen küzdő egyesület és ma csaknem 70 tüdőbajsgondozó intézet folytatja a nemes harcot.

Korányi-nak a közügyek iránt való nemes érzéke még más két téren hozott neki babért s nem eléggé meghálálható hasznót a közügynek. Már tanársága első éveiben *Markusovszky*-val és *Atyámmal* kidolgozott néhány javaslatot, a melyek alapján létesült a közegészségügyi tanács, azután ennek keretén belül eleinte mint tanácstag, később mint elnök igen hasznos, önzetlen s jelentékeny kihatású munkásságot fejtett ki. E tekintetben nagy hasznát vette a 12 éves vidéki gyakorlatnak, a mely idő alatt megismerte a vidék egészségügyi bajait s az orvosi gyakorlat sokszoros vonatkozását az élethez, a közigazgatáshoz. Nem az ő és a közegészségügyi tanács többi tagján mulott, hogy ennek az intézménynek az ország nem vette annyi hasznát, mint a mennyire szüksége lett volna s a mennyi a tanács tagjaitól bőven kitelt volna! Fontos közegészségügyi kérdések megoldása helyett ez a tanács legnagyobbbrészt a gyógyszerészek orvosság combinációival és a publikum hiszékenységet kiaknázó patentált műszerek elbírálásával foglalkozott. *Korányi* maga erősen panaszkodik emlékirataiban arról, hogy a legjobb, leg-sürgősebb javaslatok, még akkor is! a miniszteriumban elheverték, vagy az osztály kevés belátású (s többnyire nem jól megválasztott) hivatalnok-orvosainak elégtelen megítélőképessége következtében megmásítottak. Ehhez hozzájárult, hogy nálunk a jogászoknak a politikai pályára csaknem kizárólagos jogot sikerült szerezniök s ennek alapján a jogász magát mindenben tekintély felett állónak képzei. Így volt ez, mondja *Korányi*,

még azon időszakban is, a mikor a belügyminiszteri tárcza Magyarország egyik legnagyobb államférfiának, *Tisza Kálmán*-nak kezébe jutott... és így fog maradni, ki tudja, meddig. *Korányi* elnöksége alatt a közegészségügyi tanács 1896-ban már kidolgozott egy alapos járványtörvény-tervezetet, ez azóta is, tehát 18 éve várja azt a kormányférfiút, a kinek majd lesz munkáltató képessége és érzéke a közegészségügy iránt. Ez időben e tanács még az orvoskari tanártestülettel felváltva díjtalanul végezte a törvényszéki orvosi felülvéleményezéseket is és ez alkalmat adott *Korányi*-nak arra, hogy az érdekesebb s nehezebb megfejtésű törvényszéki esetek egy részét az irodalomban is értékesítse. Ez irányú tevékenysége még tágabb térre jutott, a mikor 1897-ben az igazságügyi orvosi tanács elnökségét átvette s élete végéig intézte ezen fontos tanács ügymenetét. Az ő elnöksége alatt indult meg a tanács fontosabb és tanulmányosabb eseteinek rendszeres közlése. Szerencsés kézzel vezette *Korányi* e tanács működését, pedig ugyancsak nehéz volt a helyzet, a mikor az elnöklést megkezdette. Nagy önfeláldozásába is került, mert érte a jól működő közegészségügyi tanács elnökségétől kellett megválnia, de a kormánynak éppen azért volt szüksége *Korányi*-ra, mert vezetőképességét e téren már ismerték és elismerték.

Csak néhány szót még *Korányi* magánéletéről. Eltekintve vidéki száműzetésétől, valóban szerencse vette körül. Nagy műveltségű és lelki jószágban gazdag neje, kiválóan talentumos gyermekei családi életének nyugodt boldogságot biztosítottak. Vele szemben a hatalom is elismerőnek bizonyult: királyi tanácsosság, nemesség, Szent István-rend kiskeresztje, a III. osztályú vaskoronarend, a főrendek házának tagsága és a magyar bárói rang jutottak sűrű egymásutánban osztályrészéül. De tudományos testületek is kitüntették, viselte az egyetem rectori méltóságát, sok hazai és külföldi tudományos egyesületnek, kongresszusai osztálynak volt elnöke s a Magyar Tudományos Akadémia 1884-ben őt levelező tagjai sorába iktatta. Minden bizalmi állásának díszére vált. Az egyetem 50 éves orvosi és 40 éves tanári jubileumán nagy díszszel ünnepelte.

Ilyen volt *Korányi* tevékenysége és élete. Őt valóban jó Genius küldte hazánk földjére; élete harmoniás láncolatban

folyt le; a kik őt első útjain vezették és segítették, meg lehettek elégedve választásukkal. Ő többet használt hazájának a közügyekben hathatós tevékenységével, mintha csupán szaktudományi kérdésekben ért volna el sikereket. Róla elmondhatjuk, hogy életének változatos körülményei közt ő mindig az odavaló ember volt a maga helyén és a maga idejében. Egyike azoknak a kitünő férfiaknak, a kiknek áldásos működése nemcsak a legszűkebb szakmára terjedt, hanem a kik felfogták koruk szükségleteit s a külföld példáját nem elérhetetlen magasságnak vették, hanem egész erejük megfeszítésével oda hatottak, hogy mi se maradjunk mögötte. Nagy feladat volt ez, főképp ha meggondoljuk, hogy ez az időszak egybevágott azzal, a melyben a külföldön is óriási mértékben megindult a természettudományok haladása. *Korányi* nekünk sokkal több volt mint dolgát jól végző, kötelességét pontosan teljesítő ember. Az ő egyéni talentuma őt irányító, vezérlő szerepre jelölte s *Balassá*-val, *Markusovszky*-val, *Jendrassik* Jenővel együtt *Korányi* Frigyesnek köszönjük a jelen viszonyok fejlettségét.

Hazánk orvosi culturájának történetében neve mindig emlékezetes fog maradni.

	XII. Apáthy István r. tagról. <i>Mattekovics Sándor</i> l. tagtól ...	— K 60 f.
	XIII. Rómer F. Flóris r. tagról. <i>Hampel J.</i> l. tagtól ...	1 20 ,
	XIV. Zsigmondy Vilmos l. tagról. <i>Péchy Antal</i> l. tagtól ...	— > 50 ,
	XV. Rónay János Jácint r. tagról. <i>Pór Antal</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
VII. kötet.	I. Pesty Frigyes r. tagról. <i>Ortvay Tivadar</i> l. tagtól ...	— > 80 ,
	II. Gorové István t. tagról. <i>György Endre</i> l. tagtól ...	— > 40 ,
	III. Beöthy Leó l. tagról. <i>György Endre</i> l. tagtól ...	— > 40 ,
	IV. Jendrassik Jenő r. tagról. <i>Klug Nándor</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	V. Rádzsa Rádzsendralála Mitra k. t. ról. <i>Duka Tivadar</i> l. tagtól ...	— > 80 ,
	VI. Kacsokovics Lajos l. tagról. <i>Nagy Iván</i> r. tagtól ...	— > 20 ,
	VII. Ballagi Mór r. tagról. <i>Imre Sándor</i> r. tagtól ...	1 > — ,
	VIII. Lenhossék József r. tagról. <i>Mihalkovics Géza</i> r. tagtól ...	— > 90 ,
	IX. Haán Lajos l. tagról. <i>Zsilinszky Mihály</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	X. Keleti Károly r. tagról. <i>Jekelfalussy József</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
VIII. kötet.	I. Szűcs István lev. tagról. <i>Ballagi Géza</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	II. Renan mint orientalista. <i>Goldziher Ignác</i> r. tagtól ...	2 > — ,
	III. Pančić József külső tagról. <i>Kanitz Ágost</i> l. tagtól ...	— > 80 ,
	IV. Bárány Kemény Gábor t. tagról. <i>György Endre</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	V. Wenzel Gusztáv r. tagról. <i>Vécsey Tamás</i> r. tagtól ...	1 > 50 ,
	VI. Sir Richard Owen k. tagról. <i>Margó Tivadar</i> t. tagtól ...	1 > — ,
	VII. Vajkay Károly l. tagról. <i>Tóth Lőrincz</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	VIII. Grünwald Béla l. tagról. <i>Láng Lajos</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	IX. Deák Farkas r. tagról. <i>Bárány Radvánszky Béla</i> t. tagtól ...	— > 30 ,
	X. Szabó Károly r. tagról. <i>Szilágyi Sándor</i> r. tagtól ...	— > 30 ,
	XI. Markusovszky Lajos t. tagról. <i>Högyes Endre</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	XII. Roscher Vilmos k. tagról. <i>Kautz Gyula</i> r. tagtól ...	1 > 50 ,
IX. kötet.	I. Cantù Caesar k. tagról. <i>Óváry Lipót</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	II. Dankó József lev. tagról. <i>Pór Antal</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	III. Nagy Imre r. tagról. <i>Fejérváthy László</i> r. tagtól ...	— > 50 ,
	IV. Ludwig K. F. V. k. tagról. <i>Klug Nándor</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	V. Kronecker Lipót k. tagról. <i>Rados Gusztáv</i> l. tagtól ...	— > 30 ,
	VI. Margó Tivadar t. tagról. <i>Entz Géza</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	VII. Gneist Rudolf k. tagról. <i>Concha Győző</i> l. tagtól ...	— > 80 ,
	VIII. Du Bois-Reymond E. k. tagról. <i>Thanhoffer L.</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	IX. Xántus János l. tagról. <i>Mocsáry Sándor</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	X. Hazslinszky Frigyes r. tagról. <i>Mágócsy-Dietz S.</i> l. tagtól ...	— > 80 ,
	XI. Finály Henrik l. tagról. <i>Márki Sándor</i> l. tagtól ...	1 > 20 ,
	XII. Török József és Antal Géza tagokról. <i>Högyes Endre</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
X. kötet.	I. Spencer Wells k. tagról. <i>Duka Tivadar</i> l. tagtól ...	— > 30 ,
	II. Szathmáry György l. tagról. <i>Zsilinszky Mihály</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	III. Gladstone W. E. k. tagról. <i>György Endre</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	IV. Ábel Jenő l. tagról. <i>Hegedűs István</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	V. Horvát Boldizsár t. tagról. <i>Tóth Lőrincz</i> r. tagtól ...	1 > — ,
	VI. Nagy Iván r. tagról. <i>Márki Sándor</i> l. tagtól ...	— > 40 ,
	VII. Mihalkovics Géza r. tagról. <i>Thanhoffer Lajos</i> r. tagtól ...	— > 50 ,
	III. Pasteur Lajos k. tagról. <i>Högyes Endre</i> r. tagtól ...	1 > — ,
	IX. Capasso Bertalan k. tagról. <i>Óváry Lipót</i> l. tagtól ...	— > 30 ,
	X. Jurányi Lajos r. tagról. <i>Mágócsy-Dietz Sándor</i> l. tagtól ...	1 > — ,
	XI. Bunsen Róbert k. tagról. <i>Than Károly</i> r. tagtól ...	1 > — ,
	XII. Gr. Andrassy Manó l. tagról. <i>Br. Radvánszky Béla</i> t. tagtól ...	— > 30 ,
XI. kötet.	I. Domanovszky Endre l. tagról. <i>Alexander Bernát</i> l. tagtól ...	— > 30 ,
	II. Hauer Ferencz k. tagról. <i>Böckh János</i> l. tagtól ...	1 > 20 ,
	III. Télfy Iván l. tagról. <i>Pecz Vilmos</i> l. tagtól ...	— > 80 ,
	IV. Szilágyi Sándor r. tagról. <i>Fraknoi Vilmos</i> r. tagtól ...	2 > — ,
	V. Laufenauner Károly l. tagról. <i>Ketty Károly</i> l. tagtól ...	— > 30 ,
	VI. Arneth Alfréd k. tagról. <i>Károlyi Árpád</i> r. tagtól ...	— > 40 ,
	VII. Hollós Jusztián l. tagról. <i>Fehér Ipoly</i> t. tagtól ...	— > 40 ,
	VIII. Jekelfalussy József r. tagról. <i>Vargha Gyula</i> l. tagtól ...	— > 40 ,
	IX. Fodor József r. tagról. <i>Högyes Endre</i> r. tagtól ...	— > 20 ,
	X. Horvát Árpád l. tagról. <i>Károlyi Árpád</i> r. tagtól ...	— > 40 ,
	XI. Halász Ignác l. tagról. <i>Szilasi Mór</i> l. tagtól ...	— > 40 ,
	XII. Tóth Lőrincz r. tagról. <i>Vécsey Tamás</i> r. tagtól ...	1 > — ,
XII. kötet.	I. Taine Hippolyt k. tagról. <i>Alexander Bernát</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	II. Heller Ágost r. tagról. <i>Fröhlich Izidor</i> r. tagtól ...	— > 60 ,
	III. Kerékgyártó Árpád l. tagról. <i>Békefi Remig</i> l. tagtól ...	— > 60 ,
	IV. Kolcz Pál l. tagról. <i>Lengyel Béla</i> r. tagtól ...	— > 30 ,

	V. B. Balássy Ferencz l. tagról. <i>Szentkláray Jenő</i> l. tagtól ...	— K 80 f.
	VI. Kondor Gusztáv l. tagról. <i>Kövesligethy Radó</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	VII. Krónes Ferencz k. tagról. <i>Wertheimer Ede</i> l. tagtól ...	— » 30 »
	VIII. Bertrand Sándor k. tagról. <i>Wosinsky Mór</i> l. tagtól ...	— » 30 »
	IX. Torma Károly r. tagról. <i>Téglás Gábor</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	X. Czobor Béla r. tagról. <i>Békefi Remig</i> l. tagtól ...	— » 80 »
	XI. Ráth Zoltán l. tagról. <i>Vargha Gyula</i> l. tagtól ...	— » 80 »
	XII. Szigeti József l. tagról. <i>Berczik Árpád</i> l. tagtól ...	— » 45 »
XIII. kötet.	I. Mátyás Flórián r. tagról. <i>Békefi Remig</i> l. tagtól ...	— » 40 »
	II. Pulszky Ágost l. tagról. <i>Concha Győző</i> r. tagtól ...	— » 80 »
	III. Staub Móricz l. tagról. <i>Mágócsy-Dietz S. l.</i> tagtól ...	— » 80 »
	IV. Gróf Kuun Géza tisz. és ig. tagról. <i>Goldziher I. r.</i> tagtól ...	— » 60 »
	V. Br. Radvánszky Béla t. és ig. tagról. <i>Zsilinszky M. r.</i> tagtól ...	— » 60 »
	VI. Fayer László lev. tagról. <i>Balogh Jenő</i> lev. tagtól ...	1 » — »
	VII. Hoffmann Pál r. tagról. <i>Vécsey Tamás</i> r. tagtól ...	— » 30 »
	VIII. Wosinsky Mór l. tagról. <i>Ortway Tivadar</i> r. tagtól ...	1 » — »
	IX. Reclus Elisée k. tagról. <i>Lóczy Lajos</i> r. tagtól ...	— » 80 »
	X. Csaplár Benedek l. tagról. <i>Ortway Tivadar</i> r. tagtól ...	1 » 20 »
	XI. Schmidt Sándor l. tagról. <i>Schafarzik Ferencz</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	XII. Hegedüs Sándor r. tagról. <i>Nagy Ferencz</i> r. tagtól ...	— » 80 »
XIV. kötet.	I. Bubics Zsigmond t. tagról. <i>Ortway Tivadar</i> r. tagtól ...	1 » 20 »
	II. Sir William Thomson, lord Kelvin k. tagról. <i>Fröhlich Izidor</i> r. tagtól ...	1 » — »
	III. Falk Miksa l. tagról. <i>Gaal Jenő</i> r. tagtól ...	— » 40 »
	IV. Vadnai Károly r. tagról. <i>Berczik Árpád</i> r. tagtól ...	— » 40 »
	V. Széchy Károly l. tagról. <i>Dézi Lajos</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	VI. Boissier Gaston k. tagról. <i>Csengeri János</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	VII. De Goeje M. és Barbier de Meynard k. tagokról. <i>Goldziher Ignác</i> r. tagtól ...	— » 60 »
	VIII. Brusa Emil k. tagról. <i>Balogh Jenő</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	IX. Hügyes Endre r. tagról. <i>Tangl Ferencz</i> l. tagtól ...	— » 60 »
	X. Lipthay Sándor r. tagról. <i>Kherndl Antal</i> r. tagtól ...	— » 60 »
	XI. Schenek István l. tagról. <i>Kosutány Tamás</i> l. tagtól ...	— » 30 »
	XII. Kőváry László l. tagról. <i>Márki Sándor</i> l. tagtól ...	1 » — »
XV. kötet.	I. Moissan Henrik k. tagról. <i>Lengyel Béla</i> r. tagtól ...	— » 40 »
	II. Krumbacher Károly k. tagról. <i>Pecz Vilmos</i> r. tagtól ...	1 » 20 »
	III. Gothard Jenő l. tagról. <i>Konkoly Miklós</i> t. tagtól ...	— » 40 »
	IV. Knauz Nándor r. tagról. <i>Kollányi Ferencz</i> l. tagtól ...	2 » — »
	V. Kautz Gyula ig. és r. tagról. <i>Földes Béla</i> r. tagtól ...	1 » — »
	VI. Malagola Károly k. tagról. <i>Óváry Lipót</i> l. tagtól ...	— » 20 »
	VII. Misteli Ferencz k. tagról. <i>Simonyi Zsigmond</i> r. tagtól ...	— » 80 »
	VIII. Szarvas Gábor r. tagról. <i>Simonyi Zsigmond</i> r. tagtól ...	— » 60 »
	IX. Huber Alfonz k. tagról. <i>Károlyi Árpád</i> r. tagtól ...	— » 80 »
	X. Bartal Antal r. tagról. <i>Gyomlay Gyula</i> l. tagtól ...	1 » — »
	XI. Hunfalvy Pál r. tagról. <i>Munkácsi Bernát</i> r. tagtól ...	1 » 50 »
	XII. Katona Lajos l. tagról. <i>Császár Elemér</i> l. tagtól ...	1 » — »
XVI. kötet.	I. Than Károly másodelnökről. <i>Nosvai Lajos</i> r. tagtól ...	— » 80 »
	II. Zeller Eduárd k. tagról. <i>Hornyánszky Gyula</i> l. tagtól ...	1 » 50 »
	III. Berthelot Marcellin k. tagról. <i>Nosvai Lajos</i> r. tagtól ...	1 » — »
	IV. Pauler Gyula r. tagról. <i>Károlyi Árpád</i> r. tagtól ...	1 » — »
	V. Pór Antal r. tagról. <i>Karácsonyi János</i> r. tagtól ...	— » 50 »
	VI. B. Eötvös József elnökről. <i>Kozma Andor</i> l. tagtól ...	— » 30 »
	VII. Hampel József r. tagról. <i>Ortway Tivadar</i> r. tagtól ...	1 » 40 »
	VIII. Osthoff Hermann k. tagról. <i>Schmidt József</i> l. tagtól ...	— » 80 »
	IX. Duka Tivadar t. tagról. <i>Stein Aurél</i> k. tagtól ...	— » 60 »
	X. Podmaniczky Frigyes l. tagról. <i>Berczik Árpád</i> r. tagtól ...	— » 30 »
	XI. Szalay László r. tagról. <i>Angyal Dávid</i> l. tagtól ...	1 » 50 »
	XII. Böckh János l. tagról. <i>Schafarzik Ferencz</i> l. tagtól ...	1 » 20 »
	XIII. Borovszky Samu l. tagról. <i>Karácsonyi János</i> r. tagtól ...	— » 40 »